

اراره ده : بر طاقم آتونه لر برك
آله جق صايبارى بيتك اوزره ده.
كچيكديرمه دن ياره لرني كوندوره ده
آتونه لرني بكينتمه لرني رجا ايدوره ده.
ت. ي.

نورك بوردى

ناشرى : نورك بوردى

مدبرى : آق جوره اوغلى يوسف

يىل ۶ جلد ۱۲ صايبى ۱۴۱

۱۶ آغستوس ۱۳۳۳

۱۳۳۳ صايبى ۱۳

بخور اسرائیل افندیگ سؤالنه جواب

جله ۱۲ صای - ۱۱ دن سوکره .

قانت، ذهن بشرده ال سوکره تولد ایدیه بیان بر (غایه اخلاقیه but moral) نی حقایق قبله دن، یعنی - کندی ادعاسیجه - هر تورلو علمه و تجربه یه تقدم ایدن (اولیات les prem. principes) نوعندن عد ایشدر. (ایدیه آل) ایله (پرنسیپ) ی بر طوتمشدر. بتم نظرمدیه بوتورلو (تصورات conceptions)، اخلاقی اولمقدن زیاده (بدیعی esthétique) در؛ (صنعتکارجه بر دوشونوشدر (une façon de penser artistique) .

اخلاق پرنسیپی او اولمالی ایدی!... نته کیم انسانلر دخی جسماً (آبوللون) هیکلی قدر اصیل، کوزل و علوی بر نمونه بشر اولمالی ایدی!... فقط ایشک حقیقته باقیلیرسه بویه بر کمال تصویری انجیق قانت کیی خارق العاده خلوق بر فیلسوف داهی نك ذهنده موجوددر. ناسل که (کمال صورت la perfection de la forme)، بالک بر هنرور داهی نك محصول تصویری در؛ و بویکی تصورات مکمله مدنیته کاله ایرمه سیله، یعنی - زماناً ال سوکره! - ذهن بشرده تولد ایدیه یلمشدر. تکامل فلسفه سی حق کورنلرجه باشقه تورلو دورشونه یلمک احتمالی یوقدر. بو دیدیکم بوتون تصورات بشریه حقنده طوغرودر. حتی (فکر الوهیت l'idée de Dieu) بیله بویه در.

شو تقدیرجه، یعنی اخلاق پرنسیپی تصور ایدیشه نظراً قانتک بر (فیدپاس Phidias) دن، بر میکل آنجلو Michel Angelo) دن حیثیتاً هیچ فرقی یوقدر. اونک ایچون بویکی تصوراتی (بدیعی) بر ماهیتله تالی ایدیورم. بکنمیورم!... بالعکس اونلری بدن زیاده بکنمک و (تحقق réalisa- tion) نی خلوص ایله تمی ایتک ممکن دکلدر؛ ده یه یلیرم. بالکز اعتراضم، مقدم و (قبلی apriorique) اولملری دعواسنه منحصردر .

مع مافیه بو بحث، بزی (موضوعه کلیه postulat universel) مسئله سه - سوق و ایصال ایدر؛ چونکه (حقیقت vérité) دعواسنده هر کسجه علی الاطلاق (مسلم admis) اولماسی لازمکن (معیار ، قسطاس، مصداق critérium) دخی ماهیتاً بوجفسدن بر (قضیه کلیه proposition universelle) در. حقایق قبله نی اثبات خصوصنده (عقلیون les rationalistes) فرقه سنک، بر (جبل متین) کیی تالی ایدوب صاریلدینی ال قوی پرنسیپ دخی بو (موضوعه کلیه) در . بو، بر مهم مسئله!...

نایباً: مادام که حقیقتک محک و معیار معقولی بویه بر موضوعه در، بونکه محتی تین ایدن حقیقتک حیثیتی ندر؟! بوکاده جواب ویرله لی در!... بوده ایکنجی بر مسئله مهمه!... بونلره دأر ملاحظات شخصی می مختصر آ، فقط واضحاً بیان ایتیم!...

اولا شونی اعتراف ایدیم که (راسیونالیست) لر، بو مسئله ره ده ا قولای جواب ویره دک ایشک ایچندن چابو جاق صیریله بیله جک بر موقع و وضعته درلر. (صیقینی embarras) ده اولان (تدریبیون les empiristes) در .

اولا (حق و باطل la vérité et l'erreur) مسئله سندن باشلا ییم، و بو خصوصده (جمهور فلاسفه

(la majorité des philosophes) جه مقبول و معتبر طو تولان [یعنی فلاسفی اولان] تعریفی اخطار ایدیم که بنم فکر لرمله قیاس ایدوب فرقی کورده سکنز :

(la vérité) اوتهدنبری ایکی تورلو اوله دی تصور و قبول ایدیه کلشدر . بری (سوری formelle) و (انفسی subjective) اولمله ممتازدر . بو تورلو حقیقتک اک مشهوره اک مقبول و عمومی تعریفی شو قضیه ده مندر جدر :

[فکرک ، کندیسيله موافقی ! . l'accord de la pensée avec elle - même]

شو تعریفه کورده ، حقیقت ، (آهنگ harmonie) اولمش اولویور . ذهن ، - راسیونالیستلرک مشهور اولان ادعاسیجه - ماهیت ذاتیه سندن انبعاث ایدن بر طاقم اولیاتک دلالته ، (افکار منشته idées disparates) بی (تألیف combiner) ایدم دک بو تورلو حقیقتی درک ایدیور . عالم خارجی ایله مناسبتی دوشونوله یین و (موجودات مستقله réalités) نک (شرائط condition) ی ایله مقید اولمایان حقیقت بودر . منطقک آرادیفی ده آنجق بودر . (بطلان ، ضلالت ، خطا l'erreur) ، بالطبع ، اونک تمامیه ضدی اولق لازم کلیر .

بو تعریف ، اساساً و حیثیتاً راسیونالیستدر .

حقیقتک برده باشقه تعریفی وارددر که (شیئی objectif) بر صورتله دوشونولمش اولماسه توافق ایدر . اونی ده اوتهدنبری :

[فکرک ، موضوعی ایله موافقی ! .. l'accord de la pensée avec son objet] جمله سيله ادا

ایدرلر . ایشته بو نوع موافقه ، بوتورلو آهنگه ، لسان اصطلاحده (مطابقت adéquation) دیرلر . افکارمنزک ، (حقیقت اشیا réalité des choses) یه ، سلسله افکار و جریان محاکماتکده سلسله حوادث و جریان شونه تماماً موافق دوشه بیلیمسی احتمالی متضمن بر تصوردر ، و موافق دوشه بیلیمسی شرطیه ، طوغرو بر اعدادر .

حقایق اشیا به مطلع اوله بیلیمک ادعاسی - هیچ اولمازه امیدنی - سستلزم بولوندوغی ایچون بو (عقیده doctrine) یه (یقینه dogmatisme) ده نیلیر .

شو تقدیر و تعریفه کورده معلومات هیچجه من (ماده و صورت forme et matière) اعتباریه ایکی بویوک صنف تشکیل ایتمش اولویور که (حقایق قبلیه vérités aprioriques) نک جمله سی (سوری formelle) صنفنده ؛ (حقایق بعدیه vérités aposterioriques) نک کافه سی ده (مادی matérielle) صنفنده داخلدر . تعیر دیگرله بوتون معلوما تمزک ، بر صورتی ، برده ماده سی وارددر . صورتی - قبل التجربه مالک بولوندوغمز - (حقایق معقوله vérités rationnelles) در ؛ ماده سی ده بعد التجربه خارجدن تلقی و التقاط ایتدیکمز معلومات جزیه و متفرقه درکه - لدی التحلیل - (مدرکات حواس perception des sens) دن عبارت اولدوغی آکلاشیلیر .

بو تقسیم (ارسطو Aristote) نک (هیولا و صورت matière et forme) نامیه مشهور اولان فر- ضیه سنک حالا دوام تأثیرنی کوستریبور . اعتقاد بجه بک طوغرو برشی اولماقله برابر (الوریشلی commode) کوروندوکی ایچون زماغزه قدر ، (تعلیمات فلسفیه enseignement philosophique) ده

محافظه اعتبار ایده بیلش وقانت کی بی بویوک بر مجدد بیله (مبحث علم) ده اول تصنیفی اساس طوتمشدر .
حالبوکه (الکتریق مثبت = *électricité positive* والکتریق منفی = *élec. négative*) نه قدر طوغرو ایسه
بوده او قدر طوغرودر .

شیمدی ، بنم کی بی دوشونن ، یعنی - بلااستنا - بوتون معلوما تمزک انفسی ، نسبی ، محدود
اولدوغنی قبول ایدن وفضله اوله رق - حیثیتاً - (*fonctionnelle* یعنی فعالیت عضویه قیلندن)
اولدوغنی اثباته چالیشان بر متفکر ، یکریمی اوچ عصر دنبری معتبر طوتولان بو (حقیقت تعریفی) نه
قارشو نه ده بیلیر ...؟ خصوصاً - بوتون مدرکات و معلوما تمزک ماهیتاً انفسی اولماسی حیثیتله ! -
وجدان خارجه جیقمق بر امر ممنوع اوله جفته نظراً (مطابقت *adéquation*) مسئله مهمه سنده نه
ده نیله بیلیر که بر طرفدن (افکاریه صرفه *idéalisme pur*) مذهب باطلانه دوشمکدن توفی ممکن
اولسون ، دیگر طرفدن ده (عقلیون *les rationalistes*) که ادعای - مشروع بر صورتده ! - رد
ایدیه بیلسین !!

دقت ایدرسه کز ، قولایجه آ کلار سکیز که راسیونالیزی اساسندن بیقمغه تشبث ایدنلر ایچون ،
اک طبیعی قضا ، اک بویوک تهلکه یا (لیسیه *nihilisme*) ویاخود (افکاریه صرفه *idéalisme pur*)
کردابلرینه دوشمکدر .

بوراده تاریخ فلسفه نک تمایاتی بکا بوتهلکه کی اخطار ایدیور : [جون لوق *J. Locke*]
(دمقارت *Descartes*) که راسیونالیزی انکار وابطال ایده رک (تدرییه) مذهبی تحکیم ایله مش واکا
کرکی کی بی رواج ویرمشدی . سوکره اوکا اقتدا ایدن (بارقله *Berkeley*) و (هیوم *Hume*) او -
رالدهده قالمایه رق (تدرییه) وادیسنده بک ایلری کیتدیلر . برنجیسی ایده آلزمک درجه قصواسنه
قدر واردی . ایکنجیسی نهیلزم اوچورومی اوزرینه بر (حادثه *phénoménisme*) بناسی قوردی که
تحقیقات علمیه یه بر زمین مخصوص کو سترمکه برابر بوتون فلسفه یی انکاره وارییوردی . [دقت ایت ! .
سنکده - بو کیدیش ایله ! - دوشه جکک چوقور ، شو ایکی مذهب باطلدن بری در ! ..] دیه
باغیرییور . (۱) وحق واردر .

ایشته ، بنم - یوقاریده - ذکر ایتدیکم (صیقینی *embarras*) بو ایدی . مع مافیه ، بن ، بو
صیقینی دن ذهنی ، و محتمل کورونن تهلکه لر دزده فلسفه می قورتارمغه موفق اولویورم . شیمدی یه
قدر سوبله کلرمی (تکشیف *concentrer*) ایدیم ، دیکله بیکنز ! .

بن (اجهزه حسیه *appareils sensitifs*) وقابلیات عقلیه مزک - بدایتاً - (عوامل محیطه *facteurs ambiants*)
تأثیریه و بالآخره تکامل و تقسیم اعمال و (وراثت *hérédité*) سایه سنده تشکل ایتیش
بولوندوغنی طوغرو کورمشم . بو عوامک (انتخابی *électif*) بر صورتده (ماده عضویه *matière organique*) یه -
کیم بیلیر قاج عصر متماداً - تأثیر ایده رک اونی یوغوروب بو شکله قویمش اولدو -
غنه بیان قناعت ایتشم . یعنی بزی بو صورت اوزره (تشکیل *organiser*) و (تجهیز *appareiller*)
(۱) تاریخ فلسفه دن آله نیله جک معلوما تک اک بویوک فائده لرندن بری ده بوکی اخطارات و الهاماتده بولونماسی
و متفکرخی - عینی خطا لره تکرار تکرار دوشمکدن - وقایه ایده بیامه سیدر .

ایدن عوامل مؤثره، طبیعتده موجود اولان مؤثرانک انجق معدود بر قسم جزئی سی در دیمک ایسته مش و حواسمزک معدودیتی بونکله تعریف ایتک ایسته مشدم . (eclectic انتخابی) تعیرندن قصد ایتدیکم معنا دخی بودر .

بنم ظنمجه عالم خارجیدن کلن مذکور (عوامل ممتازه) نك تأثیری (متادی continu) و (عینی طرزده isotrope) اولمش درر . بک اسکی زمانلردن بری لاینقطع دوام ایذن بو تأثیرات مطرده (غیر مشعور inconscient) بر صورتده باشلامشدر و حالا اویله کیدیورکه - بنجه - (تربیه تدرییه education empirique) نك (غریزی physiologique) (وروحی غریزی psycho-physiologique) معناسی بودر . عوامل طبیعی نك - بزی بویله یوغوروب - ذهنمزی تشکیل ایدرکن ، چیزمش اولدوغی (خطوط اساسیه lignes fondamentales) ایسته ، هرکسک (حقایق قبایه vérités aprioriques) دیدیکی معقولاتدر . بونلر (تجربه جنسیه expérience philogénétique) ایله ادراک ایدم بیلدیکمز (نسب و اضافات عمومییه rapports et relations généraux) نك (دستور formule) لر بدرکه کیتدکجه (تأید و تحکم se confirmer et s'établir) ایتمکده درلر . دوشونورکن بو چیز کیلر خارجه واقعا جیقامیورز . نته کیم تجارب شخصییه دائما بوتورلو دستورات معقوله نك صحت حکمی تصدیق و تأیید ایدم طوروبور . هرکیم اولورسه اولسون ! . بو قضیه لر دن بری آ کلاویه بیلدیمی ، همان طرفینی تصور ایتمکله حقیقتی تسلیم و اذعان ایدیور ، و اویله بر (قناعت کامله conviction parfaite) ایله تصدیق ایدیورکه ذره قدر حیولت اشتباهه محل بر اقیور . اوندن طولای درکه عقل ، بو کیبی قضیه لرک نقیضی تصور ایتمکده (امتناع impossibilité) کورویورکه اصطلاحده (وجوب nécessité) دیدیکمز (حالت ذهنیه état mental) بودر .

بن بو (راسیونالیست ادعاسی) نك بر (شخص سالم individu normal) ایچون هیچ بر قعله سی رد ایتیمورم . یالکمز کیفیتک نیچون بویله اولدوغنه دائر - قانت دخی حسابیه ادخال ایدمک اوزره ! . - و پردکاری ایضاحاتی اساساً و کلیاً باطل بولویورم .

اولا : (منشأ origine) مسئله سی غیر مشعور و عرقی بر تربیه تدرییه ایله تعریف ایدیورم . ثانیاً : معقولات مذکورده نی نسب و اضافاته عائد اولان (مدرکات تدرییه perceptions empiriques) (رiques) مزک (مجرد وارثاً مؤید دستورلری (formules abstraites confirmées par l'hérédité) اولمق اوزره تلقی ایدیورم . بونلرک بر قسمی (کیتاً افاده ایدیله بیلر) بر طاقم اضافات عمومییه منجر اولورکه منشأ لری (مشاهدۀ معیت observation de la simultanéité) ایله (مشاهدۀ توالی obser- vation de continuité) درر . بونلر صریحدر .

بیتمه دی

رضا توفیق